

О П Р Е Д Е Л Е Н И Е,

№ 1863,
гр. София, 03.07.2024 г.

ВЪРХОВЕН КАСАЦИОНЕН СЪД, ТЪРГОВСКА КОЛЕГИЯ, първо отделение, в закрито заседание на двадесет и трети май, през две хиляди двадесет и четвърта година, в състав :

ПРЕДСЕДАТЕЛ: РОСИЦА БОЖИЛОВА
ЧЛЕНОВЕ: ИВАЙЛО МЛАДЕНОВ
АННА НЕНОВА

като разгледа докладваното от съдия Божилова т.д. № 306/2024 год. и за да се произнесе съобрази следното :

Производството е по чл. 288 ГПК.

Образувано е по касационна жалба на „Групама застраховане„ ЕАД против решение № 431/07.12.2023 г. по т.д.№ 511/2023 г. на Апелативен съд – Пловдив , в частта му с която, след частично потвърждаване и частична отмяна на решение № 154/09.05.2023 г. по т.д. № 353/2022 г. на Окръжен съд – Стара Загора , като краен резултат предявеният от В. С. А., чрез законния му представител С. А. К. иск, с правно основание чл.432, ал. 1 КЗ, е уважен за разликата над 50 000 лева до пълния предявен размер от 150 000 лева, ведно със законна лихва върху сумата от 07.09.2021 г. до окончателното й изплащане. Касаторът оспорва въззивното решение, като постановено в противоречие с материалния закон – чл. 52 ЗЗД и чл. 51, ал. 2 ЗЗД . Счита, че определеното за справедливо обезщетение за претърпени неимуществени вреди, в причинност с ПТП от 18.07.2021 г., настъпило по вина на водача на застрахован при дружеството – касатор лек автомобил, по задължителна застраховка „Гражданска отговорност„ на автомобилистите, е завишено / за размера над 50 000 лева / и не кореспондира с характера и тежестта на телесните увреди, с продължителността и сериозността на търпимите болки и страдания. Намира за неправилен и извода на съда за липса на съпричиняване вредоносния резултат от страна на малолетния ищец, предвид обстоятелството, че е пътувал необезопасен. Твърди, че е формирана и противна на цитираната от въззивния съд практика на касационна инстанция, по въпроса дали малолетно лице, пътувало в МПС, без използване на обезопасителна система, може да се приеме за допринесло вредоносния резултат, предвид поведението му в нарушение на чл. 137а – 137в от Закона за движение по пътищата / сочи се решение по т.д. № 2637/2021 г. на I т.о. на ВКС /.

Ответната страна – В. А., чрез законния си представител С. А. К. – оспорва касационната жалба и обосноваността на основание за допускане на касационното обжалване, като намира, че не е нарушен принципа за справедливост, въведен с чл.52 ЗЗД , нито е налице противоречива практика по приложението на чл.51, ал. 2 ЗЗД в конкретната хипотеза. Нарушението на чл. 137а – чл. 137в ЗДвП следва да се съобразява във връзка с чл. 183, ал. 4, т. 10 от ЗДвП – разпоредба, въвеждаща санкция за водача на МПС, за неизпълнение задължението му за обезопасяване превоза на деца, съгласно изискванията на Глава II, раздел XXV от Закона за движение по пътищата /ЗДвП/. Задължителната застраховка „Гражданска отговорност„ на автомобилистите покрива отговорността на водача на лекия автомобил за вреди, причинени при

използването на МПС. След като законодателят е вменил изрично задължение за обезопасяване на превозвани малолетни пътници, в покритието на застраховката следва да се включат и тези вреди, които са настъпили поради неизпълнението му. Противното, според страната, би означавало необосновано да се ограничи отговорността на водача за причинени на трети лица вреди, респ. необосновано да се накърнят правата на същите.

Върховен касационен съд, първо търговско отделение констатира, че касационната жалба е подадена в срока по чл.283 ГПК, от легитимирана да обжалва страна и е насочена против валиден и допустим, подлежащ на касационно обжалване съдебен акт

За да се произнесе, настоящият състав съобрази следното :

За да уважи изцяло предявения от В. А., чрез неговия родител и законен представител, иск с правно основание чл. 432, ал.1 КЗ, по възражението за съпричиняване на вредоносния резултат въззивният съд е приел, че такова не е налице, тъй като бездействието, изразяващо се в необезопасяване на малолетния В., е нарушаващо закона, респ. противоправно и виновно поведение на водача на МПС, в което е превозвано детето, а не на самото дете. Водач, който превозва дете в нарушение на изискванията на чл.137а – чл.137е ЗДвП, подлежи на административно наказателна отговорност, съгласно чл.183, ал.4, т.10 ЗДвП . Законът вменява на този водач завишена грижа за конкретната категория пътници. Неизпълнението му не може да води до намаляване на гражданската му отговорност, застрахована при ответното дружество, тъй като това би означавало да черпи права от собственото си противоправно и виновно поведение. Цитира се формирана по реда на чл. 290 ГПК практика на ВКС в този смисъл.

В изложението по чл. 284, ал. 3 ГПК, касаторът формулира въпроса : Налице ли е съпричиняване на вредоносния резултат при нарушение на чл.137а- чл.137в ЗДвП от страна на малолетно пострадало лице ?

Преди произнасяне по основанията за допускане на касационното обжалване , в съответствие със задължителните указания на ТР № 2/ 2011 г. по тълк.дело № 2/2010 г. на ОСГТК на ВКС, настоящият състав намира, че следва, на основание чл. 292 ГПК, да отправи предложение до ОСГТК на ВКС, за образуване на тълкувателно дело, поради констатирана противоречива практика на ВКС, по въпроса „за връзката между действията на делинквента – водач на МПС и поведението на увредения, при извършване преценка, дали пострадалият е допринесъл за настъпване на вредите, съгласно чл. 51, ал. 2 ЗЗД, когато е малолетно лице и е пътувало в МПС, управлявано от делинквента, без използване на обезопасителна система, в нарушение на чл. 137в, ал.3 от ЗДвП ?

Противоречието се констатира , както следва :

В решения по гр.д.№ 50177/16 г. на IV г.о., т.д.№ 1879/19 г. на I т.о. , т.д.№ 2722/19 г. на II т.о., т.д. № 972/2021 г. на I т.о. , т.д.№ 2637/2021 г. на I т.о. и т.д. № 1692/2022 г. на II т.о. ВКС еднозначно се приема, че преценката дали пострадалият е допринесъл за настъпване на вредите, съгласно чл. 51, ал. 2 ЗЗД, в случай, че е малолетен и е пътувал без използване на обезопасителна система , според неговата възраст, ръст и тегло, следва да се основава на конкретните факти и обстоятелства по спора и при провеждане на разграничение между поведението на делинквента и на пострадалия, с оглед на тяхното значение за настъпване на вредите, като се отчита и вменената на водача завишена грижа, когато в превозното средство пътува дете. В

решенията е посочено, че за хипотезата на пътуващо в превозно средство малолетно дете съществува детайлна уредба в ЗДвП, относно приложимите обезопасителни системи за деца, според възрастта, ръста и теглото им (чл.137в, ал.2 и чл.137б), респ. е въведена административнонаказателна отговорност на водач, който превозва деца в нарушение на изискванията на глава II, раздел XXV на закона, в който попадат посочените разпоредби (чл. 183, ал. 4, т. 10). При неправилно обезопасяване на малолетното дете, основанието, на което приноса му, по смисъла на чл.51, ал. 2 ЗЗД, би могъл да се изключи произтича от вменената на водача завишена грижа, когато в превозното средство пътува дете. Като се изхожда от това, че малолетният не формира правно валидна воля и не може нему да се вмени задължението за обезопасяване, съгласно изискванията на Глава II , раздел XXV от ЗДвП, респ. че това е установено от закона задължение на водача на МПС, превозващо малолетния, неизпълнението на това задължение се явява част от цялостното му виновно и противоправно поведение.

Даденият от съставите отговор на поставения правен въпрос е : „Пострадалото малолетно дете не допринася за настъпване на вредите, съгласно чл. 51, ал. 2 ЗЗД, когато пътува в МПС, управлявано от делинквент , без правилно използване на обезопасителна система, с оглед вменената на водача завишена грижа в тези случаи.“

Разрешението се споделя както в хипотеза на виновно за ПТП лице - родител на пострадалото, превозвано необезопасено дете / така в решения по гр.д.№ 50177/2016 г. на IV г.о., т.д.№ 2722/19 II т.о., т.д.№ 1879/2019 г.на I т.о., т.д. № 1692/2022г. на II т.о. на ВКС ВКС /, така и в хипотеза, в която делинквент е лице, различно от водача на МПС, превозващо необезопасено малолетно лице, т.е. в хипотеза на ангажирана за вреди гражданска отговорност на лице, което не е дължало на увредения малолетен длъжнимата от закона завишена грижа / така в решение по т.д.№ 2637/2021 г. на I т.о. /.

В решение по т.д.№ 2413/2022 г. на I т.о. на ВКС е възприето противното. Позовавайки се, както и предходните решения, на задължителните постановления на т. 7 от Постановление № 17 от 18.11.1963г. на Пленума на ВКС и приетото в Тълкувателно решение № 88 от 12.09.1962г. на ОСГТК на ВКС - съгласно което член чл. 51, ал. 2 от ЗЗД намира приложение и в случаите, когато пострадалото при злополука малолетно дете е допринесло за настъпване на вредоносния резултат, поради неупражнен по отношение на него надзор от родителите му, като е достатъчно вредоносният резултат да е в причинна връзка макар и с невиновното действие или бездействие на пострадалия - съставът е споделил тезата, че като пътници в превозно средство децата, включително малолетните, са участници в движението и за тях са установени задължения, изпълними чрез законните им представители. Задължението на малолетното дете, като пътник в превозното средство да използва система за обезопасяване или обезопасителен колан, не е изключено от установеното от закона самостоятелно задължение на водача по чл. 132, т. 2 от ЗДвП. Неизползването на система за обезопасяване или обезопасителен колан не изпълнява условието за безопасен превоз при пътуване, но паралелно с това е установено и съществува самостоятелно задължение по чл. 137а - чл. 137д, вр. чл. 1 от ЗДвП за пътника, намиращ се в превозното средство, за обезопасяване. Законът действително вменява завишена грижа при превоз на деца, аргумент за което е предвидената административно-наказателна

отговорност на водач, превозващ деца в нарушение изискванията на глава II, раздел XXV от ЗДвП (чл. 183, ал. 4, т. 10 от ЗДвП), каквато отделна административно-наказателна отговорност по отношение превоза на други пътници не е предвидена. Прието е, в отговор на правния въпрос, следното : Когато при пътен инцидент, по причина на водач на МПС, не е осъществен надзор от родителя малолетното дете да използва система за обезопасяване или обезопасителен колан, е приложима разпоредбата на чл. 51, ал. 2 от ЗЗД, съответно на общата постановка, че е достатъчно вредоносният резултат да бъде в причинна връзка, макар и при невиновното бездействие на увредения, но и при съобразяване задълженията на водача по чл. 132, т. 2 от ЗДвП за завишена грижа. Разрешението следва да е идентично, независимо дали делинквентът е неупражнилият надзор родител на пострадалото дете или е трето лице. При съпоставяне поведението на увреденото лице с това на делинквента и отчитане тежестта на допуснатите от всеки нарушения, довели до настъпване на вредоносния резултат, нарушението на водача по чл. 132, т. 2 от ЗДвП , когато е и причинил ПТП, е от значение за обема на отговорността му, в аспект на завишение.

Това разрешение се извежда, като споделено, и от казуалната част на решение по **т.д.№ 1781/2018 г. на II т.о. на ВКС** , според което : „ Вината на пострадалия не е елемент от фактическия състав на чл. 51, ал. 2 ЗЗД и с оглед на това, способността на увредения да действа разумно и да предвижда евентуалните негативни последици от своите действия и бездействия, са правно ирелевантни за института на съпричиняването. Разпоредбата на чл. 51, ал. 2 ЗЗД се прилага и в случаите, при които малолетно дете или невменяемо лице допринесе за настъпване на резултата, независимо от неспособността на тези субекти да действат разумно. В посочения смисъл е формирана константна практика на ВКС - решение № 165/26.10.2010г. по т. д. № 93/2010г. на ВКС, ТК, II т. о., решение № 44/26.03.2013г. по т. д. № 1139/2011г. на ВКС, ТК, II т. о. и др.“

В спора по настоящото дело е налице втората хипотеза.

Следователно, налице е противоречиво произнасяне, съгласно задължителните указания в ТР № 2/2011 г. по тълк.дело № 1/2010 г. на ОСГТК на ВКС - формирано в решения, постановени по реда на чл. 290 ГПК, по идентичен материално - правен въпрос, от разрешението на който е обусловено и допускането на касационното обжалване по настоящата касационна жалба.

В спора по настоящото дело е налице втората хипотеза.

На основание чл. 292 ГПК, Върховен касационен съд, първо търговско отделение

О П Р Е Д Е Л И :

ПРЕДЛАГА на Общото събрание на Гражданската и Търговската колегии на Върховния касационен съд да постанови тълкувателно решение по въпроса : „ за връзката между действията на делинквента – водач на МПС и поведението на увредения при извършване преценка, дали увреденият е допринесъл за настъпване на вредите, съгласно чл. 51, ал. 2 ЗЗД, когато е малолетно лице и е пътувало в МПС, управлявано от делинквента, без използване на обезопасителна система, в нарушение на Глава II, раздел XXV от Закона за движение по пътищата ?

СПИРА производството по т.д. № 306/2024 г. на ВКС, I т. о., до постановяване на тълкувателно решение

ОПРЕДЕЛЕНИЕТО да се докладва на председателя на ВКС за образуване на тълкувателно дело.

ОПРЕДЕЛЕНИЕТО не подлежи на обжалване.

ПРЕДСЕДАТЕЛ:

ЧЛЕНОВЕ:
